

Friedrich Schiller: Timoleon og Immanuel

Af Tom Gillesberg

Det er en udbredt misforståelse at det britiske parlamentariske system var det store demokratiske forbillede, da borgere i USA og andre nationer skulle gøre op med enevælden. De grundlæggende fædre i USA søgte tilbage til de demokratiske erfaringer fra den klassiske græske kultur i Athen, som de bl.a. videregives hos Platon, og de statsretslige ideer fra Leibniz, som man fik gennem Emerich de Vattel's berømte værk om Nationalstaters Lovgivning. Da så USA i 1789 havde lavet sin revolutionerende forfatning, blev den målestokken for andre nationer, og man håbede, at Frankrig, som var det europæiske land der var tættest på USA og kommet længst i sit opgør med oligarkisme, kunne blive den første efterfølger i Europa. Da det lykkedes den britiske efterretningstjeneste at forvandle den franske revolutionære ånd til jakobinsk anarki, måtte man atter vende blikket mod USA.

I bogen Timoleon und Immanuel bringer forfatteren Hans Schulz brevvekslingen (der er på tysk) mellem prins Christian Frederik af Augustenborg og Jens Baggesen. Baggesen blev hemmelig spion for Augustenborg, hvor han, under dække af at skulle undersøge uddannelsessystemer rundt om i Europa, havde hemmelige samtaler og undersøgte de politiske forhold. Efterhånden som den politiske situation spidsede til, begyndte de at bruge hemmelige kodenavne, som fortæller meget, om de idealer de havde. København blev omdøbt til Athen, Danmark til Grækenland, og USA fik dæknævnet Nygrækenland. Baggesen kaldte sig Immanuel efter Immanuel Kant, mens Augustenborg gav sig navnet Timoleon, efter den berømte revolutionære leder i den græske koloni Syrakus, der styrtede Dionysos den Yngres tyranniske diktatur. Noget af et dæknavn at vælge, når ens

svigerfar er enevældig konge i Danmark.

I brevvekslingen skriver Augustenborg til Baggesen den 7. maj 1793: »At de kan bekræfte det fordelagtige ved Amerika frem for det civiliserede og oplyste Europa, giver mig stor glæde. Måske søger jeg tilflugt der, hvis jeg i mit fædreland må opleve tiden fra den spanske inkvisition eller et maratiansk anarki. For jeg passer ikke ind i hverken det ene eller det andet, jeg vil hverken være tjener for en despot eller undersåt for en pøbel«, og i et brev den 10. maj: »De ved hvor positivt stemt jeg er for ideen om at rejse til Amerika, hvis despotisme eller anarki gør det ubærligt for tænkende og dannede mennesker at opholde sig i Europa«. Den 8. juli lyder det desperat:»Må vi helt opgive Europa? Skal man allerede nu vende blikket mod Nygrækenland [Amerika] eller kan Europa stadig reddes fra at blive despotismens gidsel uden at blive knust mod anarkiets klipper, og hvordan er det muligt?«

Augustenborg og andre oplyste sjæle forblev i Europa, på trods af det ikke lykkedes at skabe en succesfuld efterfølger til den amerikanske revolution, i håbet om at kunne skabe amerikanske tilstande i Europa på et senere tidspunkt.

Fra bogen Timoleon und Immanuel. Dokumente einer Freundschaft. Af Hans Schulz, Leipzig 1910. Side 157, 161, 177.

Relaterede artikler:

Friedrich Schiller – Alle landes frihedsdigter af Tom Gillesberg

Den danske hjælp til Schiller af Tom Gillesberg

Uddrag af Friedrich Schiller skuespil Don Carlos, 3. akt 10 scene

